

Załącznik do uchwały nr VII/83/2015
Rady Miasta Zakopane z dnia 26 marca 2015r.

Wnioskodawca:

Rada Miasta Zakopane

Uczestnicy postępowania:

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej
Prokurator Generalny

Trybunał Konstytucyjny
al. J. Ch. Szucha 12 A
00-918 Warszawa

WNIOSEK
na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 3 Konstytucji

Rada Miasta Zakopane wnosi o stwierdzenie niezgodności:

- art. 2 pkt 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005, nr 180, poz. 1493 ze zm.) z art. 2 i art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- art. 2 pkt 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005, nr 180, poz. 1493 ze zm.) z art. 2 i art. 48 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- art. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005, nr 180, poz. 1493 ze zm.), w zakresie w jakim nie definiuje osoby stosującej przemoc w rodzinie, z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- art. 6 ust. 2 pkt 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005, nr 180, poz. 1493 ze zm.) w zakresie w jakim używa nieostrego i niezdefiniowanego pojęcia „ofiara przemocy w rodzinie”, art. 6 ust. 2 pkt 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005, nr 180, poz. 1493 ze zm.) w zakresie w jakim używa nieostrego i niezdefiniowanego pojęcia „rodzina zagrożona przemocą w rodzinie”, art. 6 ust. 2 pkt 3 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005, nr 180, poz. 1493 ze zm.) w zakresie w jakim używa nieostrego i niezdefiniowanego pojęcia „osoba dotknięta przemocą w rodzinie” z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- art. 6 ust. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005, nr 180, poz. 1493 ze zm.) z art. 16 ust. 2, art. 166 ust. 1, art. 18, art. 71 ust. 1 i art. 31 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- art. 9a ust. 3 pkt 3-6, ust. 4, ust. 5 i ust. 11 pkt 3-5 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005, nr 180, poz. 1493 ze zm.) w zakresie w jakim wskazane przepisy zezwalają na wykonywanie zadań gminy przez osoby, które nie podlegają służbowo organom gminy z art. 16 ust. 2 zdanie 2 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- art. 9a ust.10 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005, nr 180, poz. 1493 ze zm.) z art. 16 ust. 2 zdanie 2 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- art. 9c ust. 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005, nr 180, poz. 1493 ze zm.) z art. 2 i art. 51 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- art. 12a ust. 1 i 3 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005, nr 180, poz. 1493 ze zm.) z art. 2, art. 45 ust. 1 i art. 175 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

Organem który wydał zakwestionowane przepisy jest Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

Uzasadnienie legitymacji procesowej

Zgodnie z art. 191 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 w związku z art. 188 pkt 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego mogą wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją ustawy, jeżeli dotyczy ona spraw objętych zakresem działania wnioskującego (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 09 czerwca 2010 roku, K 29/07).

Zgodnie z art. 6 ust 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005, nr 180, poz. 1493 ze zm.) zwanej dalej „Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” - tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy do zadań własnych gminy. Realizacja tych zadań wymaga precyzyjnego określenia ram prawnych w których działać może gmina, co wiąże się z koniecznością nadania ściśle określonego znaczenia poszczególnym zwrotom użytym w przepisach prawa. Przepisy określające zadania gminy (np. art. 6 ust. 1 i ust. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) odwołują się do zdefiniowanego w art. 2 pkt 2 ustawy pojęcia przemocy w rodzinie. Pojęcie to z kolei odwołuje się do pojęcia członka rodziny, zdefiniowanego w art. 2 pkt 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Mając na uwadze powyższe gmina legitymowana jest do złożenia wniosku o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją art. 2 pkt 1 i 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Ponieważ Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie posługuje się niezdefiniowanym pojęciem „osoby stosującej przemoc w rodzinie”, na dodatek w ramach przepisu, który przyznaje wyjątkowo szerokie uprawnienia działającemu w imieniu gminy zespołowi interdyscyplinarnemu (art. 9c ust 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) gmina legitymowana jest do złożenia wniosku o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją pominięcia ustawowego, zaistniałego w związku z niezdefiniowaniem przez ustawodawcę „osoby stosującej przemoc w rodzinie”.

Zgodnie z przytaczanym już art. 6 ust. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest zadaniem własnym gminy. Gmina jest legitymowana do złożenia wniosku o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją wskazanego przepisu, jako podstawy prawnej powierzonych jej zadań.

Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych należy do zadań własnych gminy (art. 6 ust 2 pkt 4 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie). Za pośrednictwem zespołu gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (art. 9a ust. 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie). Z uwagi na powyższe gmina legitymowana jest do złożenia wniosku o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją art. 9a Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, normującego zasady tworzenia i funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych.

Za pośrednictwem zespołu interdyscyplinarnego gmina realizuje swoje zadania (art. 9a ust 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie). Z uwagi na powyższe gmina jest legitymowana do złożenia wniosku o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją art. 9c ust. 1 Ustawy, regulującego przetwarzanie danych osobowych przez członków zespołu.

Gminni pracownicy socjalni wyposażeni zostali w uprawnienie do odebrania dziecka z rodziny (art. 12a ust. 1 i 3 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie). Ponieważ uprawnienie to realizowane jest w ramach zadań własnych gminy (art. 6 ust 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) gmina jest legitymowana do złożenia wniosku o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją art. 12 ust. 1 i 3 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Mając na uwadze powyższe przyjąć należy, że Rada Miasta Zakopane ma legitymację do wystąpienia z wnioskiem o orzeczenie w przedmiocie zgodności z Konstytucją przepisów wskazanych w petitum wniosku.

Uzasadnienie zarzutów

Wnioskodawca powołuje się na niezgodność następujących przepisów Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ze wskazanymi niżej przepisami Konstytucji:

<art. 2 pkt 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z art. 2 i art. 18 Konstytucji>

Z zasady państwa prawa, wyrażonej w art. 2 Konstytucji, wywodzony jest nakaz precyzyjnego i jednoznacznego formułowania przepisów, celem zapewnienia pewności prawa (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 października 2003 roku, K 53/02).

Zdaniem wnioskodawcy, podstawowe pojęcia na których opiera się Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są nieprecyzyjne w tak znacznym stopniu, że wywołuje to wątpliwości co do zakresu stosowania Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i godzi w zasadę pewności prawa. Dotyczy to w pierwszej kolejności pojęcia „członek rodziny” na którym opiera się definicja „przemocy w rodzinie”. Właściwe rozumienie tego pojęcia ma istotne znaczenie dla wykonania przez gminę przepisów ustawy.

Zgodnie z art. 2 pkt 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie członkiem rodziny jest osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 Ustawy z dnia 06 czerwca 1997 roku Kodeks karny (Dz.U. nr 88, poz. 552 ze zmianami) a także „inna osoba wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca”, przy czym przepis nie określa z kim i przez jak długi okres czasu osoba ta ma wspólnie zamieszkiwać lub gospodarować ani względem kogo ustalany jest stosunek „najbliższości” o którym mowa w art. 115 § 11 Ustawy kodeks karny. Osoby wymienione w art. 115 § 11 Ustawy kodeks karny spełniają kryteria z art. 2 pkt 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, nawet wówczas gdy ze sobą nie mieszkają i nie utrzymują regularnych kontaktów, co pozostaje w sprzeczności z leżącym u podstaw Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie założeniem przeciwdziałania przemocy w bliskich relacjach.

Z art. 2 pkt 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wynika, że członkami rodziny są, oprócz osób najbliższych, również osoby wspólnie zamieszkujące lub gospodarujące. Zastosowanie spójnika „lub” (alternatywa rozłączna) przesądza o tym, że dla istnienia rodziny wystarczające jest samo wspólne zamieszkiwanie lub samo wspólne gospodarowanie. Osobami wspólnie zamieszkującymi są m.in. studenci w akademicku a osobami wspólnie gospodarującymi - osoby żyjące we wspólnotach zakonnych. Mimo, że zdroworozsądkowo osób takich, względem siebie, nie sposób uznać za członków rodziny spełniają oni kryteria przewidziane w art. 2 pkt 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Szeroka i niejednoznaczna definicja „członka rodziny” a w konsekwencji również - „przemocy w rodzinie” stwarza niebezpieczeństwo odmiennego rozumienia pojęcia „rodzina” w poszczególnych gminnych systemach przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zwłaszcza zwrot „osoby wspólnie gospodarujące” może być różnie rozumiany.

Szeroka definicja rodziny, wykraczająca, bez uzasadnionej przyczyny, poza jej zwyczajowe rozumienie sprzeczna jest z art. 18 Konstytucji, z którego wynika, że

rodzina za podstawę swą ma małżeństwo oraz więzy oparte na macierzyństwie i rodzicielstwie.

Zdaniem wnioskodawcy art. 2 pkt 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest niezgodny z art. 2 Konstytucji gdyż sformułowany został w sposób wyjątkowo nieprecyzyjny oraz z art. 18 Konstytucji gdyż definiuje rodzinę w oderwaniu od instytucji małżeństwa, macierzyństwa i rodzicielstwa.

<art. 2 pkt 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z art. 2 i art. 48 ust. 1 Konstytucji>

Nieprecyzyjna, a przez to sprzeczna z art. 2 Konstytucji, jest również definicja przemocy w rodzinie zawarta w art. 2 pkt 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zakres definicji budzi wątpliwości, skoro posługuje się ona zamiennie pojęciem „członków rodziny” i pojęciem „osób dotkniętych przemocą”, przy czym to drugie pojęcie (nota bene częściej niż pierwsze używane w Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) nie zostało w żaden sposób zdefiniowane. Zgodnie z zasadami wykładni – jeśli ustawodawca używa dwóch różnych pojęć to powinny one dotyczyć dwóch różnych desygnatów, tymczasem wydaje się, że desygnaty obu pojęć są tożsame. Zauważyć też należy, że w tekście Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie obok „członków rodziny” i „osób dotkniętych przemocą” występują nie zdefiniowane „ofiary przemocy w rodzinie” (np. art. 5 pkt 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) i „osoby pokrzywdzone” (art. 4 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) a nadto niezdefiniowane pojęcie „rodziny objętej przemocą” (art. 9d ust1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie). Relacja między tymi pojęciami nie została przez ustawodawcę wyjaśniona. Nadto, „przemoc w rodzinie” zdefiniowana została przy odwołaniu do pojęcia „osoby dotkniętej przemocą”, a samej przemocy nie zdefiniowano. Tym samym definicja obarczona jest błędem „nieznane przez nieznane” (ignotum per ignotum). Zgodnie z definicją przemoc dotyczyć ma „osób”, a więc liczby mnogiej. Gdyby treść definicji interpretować literalnie przemocą w rodzinie byłoby nieznaczne, jednorazowe naruszenie praw dwóch lub większej liczby osób ale już nie - rażące naruszenie praw jednej osoby. Definicja obejmuje zachowania skierowane przeciw członkom rodziny, a pojęcie członka rodziny zawarte w art. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jak wykazano wyżej, jest nadmiernie szerokie i wyjątkowo nieprecyzyjne. Nieprecyzyjne jest również zawarte w art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie rozróżnienie na „prawa” i „dobra osobiste”, skoro dobra osobiste są, zgodnie z powszechnym przekonaniem, jednym z przedmiotów praw. W kontekście

powszechnie przyjmowanego, prawnego rozumienia krzywdy wątpliwości budzić może rozróżnienie „cierpień” i „krzywd”, uzupełnionych dodatkowo przymiotnikiem „moralne”. Pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje jednorazowe incydenty a stopień nasilenia działań lub zaniechań naruszających „prawa lub dobra osobiste” nie został określony, w związku z czym może utrzymywać się na minimalnym poziomie. Jako „przemoc w rodzinie” zakwalifikowano każde naruszenie dóbr osobistych, przy czym wiele z tych dóbr nie odnosi się w żaden sposób do życia rodzinnego a część jest z nim jedynie luźno związana. Przemocą w rodzinie jest również naruszenie jakichkolwiek praw jej członków, w tym – praw o charakterze stricte majątkowym. Jako przykłady przemocy w rodzinie ustawodawca wskazał „powodowanie szkód na zdrowiu fizycznym lub psychicznym” oraz „wywołanie cierpienia i krzywdy moralnej”. Użycie zwrotu „w szczególności” wskazuje, że są to możliwe, a nie - konieczne elementy przemocy w rodzinie.

Podsumowując - nawet jednorazowe naruszenie w jakimkolwiek stopniu jakiegokolwiek dobra osobistego lub jakiegokolwiek, w tym – majątkowego, prawa jakiegokolwiek członka rodziny mieści się w definicji „przemocy w rodzinie”, niezależnie od tego, czy w fizyczności lub psychice ofiary wywoła jakiegokolwiek skutki. Można wyobrazić sobie cały szereg jednorazowych, nie związanych w żaden sposób z życiem rodzinnym i nie oddziałujących negatywnie na członków rodziny sytuacji, spełniających znamiona tak zdefiniowanej przemocy w rodzinie. Tytułem przykładu podać można, że w świetle przytoczonej definicji, przemocą w rodzinie będzie nie uzgodniona z pozostałymi członkami rodziny zmiana dekoracji rodzinnego nagrobka (naruszenie dobra osobistego) lub nie uzgodniony ze współmałżonkiem wydatek ze wspólnych oszczędności (naruszenie prawa majątkowego). Osoba dotknięta tego typu „przemocą” teoretycznie może ubiegać się o udzielenie bezpłatnej pomocy o której mowa w art. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Niejednoznaczne zdefiniowanie „przemocy w rodzinie” skutkować może brakiem jednolitości między poszczególnymi gminnymi systemami przeciwdziałania przemocy w rodzinie, niejednorodną ochroną dla ofiar przemocy i niejednorodnym traktowaniem jej sprawców na terenie poszczególnych gmin.

Art. 2 pkt 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jako „przemoc w rodzinie” kwalifikuje zachowania mieszczące się w powszechnie akceptowanym standardzie działań wychowawczych. Tytułem przykładu wskazać można, że definicję przemocy w rodzinie spełnia siłowe zdjęcie z trzepaka i zanieśenie do domu dziecka, które odmawia powrotu z podwórka czy skrytykowanie zachowań, zdaniem rodziców, niewłaściwych. W tym zakresie art. 2 pkt 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w

rodzinie sprzeczny jest z art 48 ust. 1 Konstytucji, który gwarantuje rodzicom prawo wychowywania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem.

Zdaniem wnioskodawcy art. 2 pkt 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest niezgodny z art. 2 Konstytucji, gdyż narusza zasadę pewności prawa i art. 48 ust. 1 Konstytucji, gdyż kwalifikuje powszechnie akceptowane działania wychowawcze jako przemoc w rodzinie.

<art. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w zakresie w jakim nie definiuje osoby stosującej przemoc w rodzinie, z art. 2 Konstytucji>

Z zawartej w art. 2 Konstytucji zasady państwa prawa wywieść można wymóg ścisłego definiowania pojęć, którymi posługuje się ustawodawca co, na gruncie Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, dotyczy m.in. zwrotu „osoba stosująca przemoc w rodzinie”, tym bardziej że Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w istotnym stopniu ogranicza konstytucyjne prawa takich osób, w tym - w art. 9c ust. 1 prawo do ochrony danych osobowych (art. 51 Konstytucji), w art. 11a prawo własności (art. 64 ust. 1 Konstytucji) i prawo swobodnego wyboru miejsca pobytu (art. 52 ust. 1 Konstytucji), w art. 12a prawo osobistego wychowania dzieci i kontaktu z nimi (art. 48 Konstytucji). W przepisach Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, a zwłaszcza w art. 2 obejmującym tzw. słowniczek, brak definicji „osoby stosującej przemoc w rodzinie”. Można jedynie domniemywać, że jest to osoba podejmująca działania zdefiniowane jako „przemoc w rodzinie” przy czym domniemanie to nie rozwiewa wątpliwości co do zakresu pojęcia „osoba stosująca przemoc w rodzinie” skoro definicja samej przemocy w rodzinie jest wieloznaczna i nieostra, z czym wiąże się m.in. podnoszone już wcześniej ryzyko niejednolitego traktowania sprawców przemocy w rodzinie na terenie różnych gmin.

Zdaniem wnioskodawcy art. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest niezgodny z art. 2 Konstytucji w zakresie w jakim nie definiuje pojęcia „osoba stosująca przemoc w rodzinie” i narusza przez to zasadę pewności prawa.

<art. 6 ust. 2 pkt 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w zakresie w jakim używa nieostrego i niezdefiniowanego pojęcia „ofiara przemocy w rodzinie”, art. 6 ust. 2 pkt 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w zakresie w jakim używa nieostrego i niezdefiniowanego pojęcia „rodzina zagrożona przemocą w rodzinie”, art. 6 ust. 2 pkt 3 Ustawy o przeciwdziałaniu

przemocy w rodzinie w zakresie w jakim używa nieostrego i niezdefiniowanego pojęcia „osoba dotknięta przemocą w rodzinie” z art. 2 Konstytucji>

Wskazane wyżej braki w zakresie definiowania podstawowych dla Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pojęć znajdują swe odzwierciedlenie w treści art. 6 ust. 2 pkt 1 – 3 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ustawodawca posługuje się pojęciem „ofiary przemocy w rodzinie” (art. 6 ust. 2 pkt 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie), „rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie” (art. 6 ust. 2 pkt 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) i „osoby dotkniętej przemocą w rodzinie” (art. 6 ust. 2 pkt 3 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) nie definiując tych pojęć i nie tłumacząc różnic między nimi. Precyzyjne ustalenie katalogu osób uprawnionych do uzyskania świadczeń w ramach programu ochrony ofiar (art. 6 ust. 2 pkt 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie), osób którym udzielane są porady i względem których przeprowadzane są interwencje (art. 6 ust. 2 pkt 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) oraz osób którym należy zapewnić miejsca w ośrodkach wsparcia (art. 6 ust. 2 pkt 3 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) nie jest w związku z tym możliwe.

Nadto, w art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy jako zadanie własne gminy przewidziano opracowanie i realizację gminnego programu „przeciwdziałania przemocy w rodzinie” i programu „ochrony ofiar przemocy w rodzinie” z czego wnosić należy, że ochrona ofiar nie zawiera się w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lecz obejmuje odrębny zbiór zadań. Mając na uwadze powyższe powziąć można wątpliwości co do tego, czy w zakresie poradnictwa i interwencji o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie można udzielać pomocy ofiarom, skoro przepis dotyczy jedynie działań w zakresie „przeciwdziałania przemocy w rodzinie”.

Zdaniem wnioskodawcy art. 6 ust. 2 pkt 1-3 ustawy jest niezgodny z art. 2 Konstytucji gdyż narusza zasady poprawnej legislacji i zasadę pewności prawa.

<art. 6 ust. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z art. 16 ust. 2, art. 166 ust. 1, art. 18, art. 71 ust. 1 i art. 31 ust. 1 Konstytucji>

Z art. 16 ust. 2 Konstytucji wywodzony jest nakaz powierzania gminom zadań o charakterze samorządowym i lokalnym. Zgodnie z art. 166 ust. 1 Konstytucji zadaniami własnymi gminy mogą być tylko takie zadania publiczne, które „służą zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej”. Nie są zadaniami własnymi zadania, które służą całemu społeczeństwu, zorganizowanemu w państwo (uchwała TK z dnia

27 września 1994, W 10/93) i powinny być wykonywane w ten sam sposób na obszarze całego kraju (komentarz do art. 7 ustawy o samorządzie gminnym M. Augustyniak, T. Moll, LEX).

Zgodnie z art. 18 Konstytucji rodzina i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką prawną Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z art. 71 ust. 1 Konstytucji podmiotem zobowiązanym do dbania o dobro rodziny jest „Państwo”.

Z uwagi na treść przytoczonych przepisów oraz fakt, że dobro rodziny nie jest dobrem lokalnym zadania określone w art. 6 ust. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nie mogą zostać uznane za zadania własne gminy.

Zgodnie z art. 31 ust. 1 Konstytucji „wszyscy są równi wobec prawa. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.” Konstytucyjna zasada równości powszechnie rozumiana jest w ten sposób, że wszystkie podmioty charakteryzujące się tą samą cechą powinny być traktowane w ten sam sposób i w takim samym stopniu. Z zestawienia art. 31 ust. 1 i art. 71 ust. 1 Konstytucji wynika, że Państwo Polskie powinno w ten sam sposób i w takim samym stopniu dbać o każdą rodzinę i jej członków. Z art. 6 ust. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wynika, że tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, obejmujące w szczególności działania wymienione w art 6 ust. 2 pkt 1-4 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, należy do zadań własnych gminy. W oparciu o przywołany przepis, każda gmina, we własnym zakresie, przeciwdziała przemocy w rodzinie i chroni ofiary przemocy w rodzinie. Ponieważ działania te są zadaniami własnymi gminy systemy przeciwdziałania przemocy w rodzinie w poszczególnych gminach różnią się od siebie, co skutkuje niejednolitym traktowaniem rodzin, w tym osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób ją stosujących.

Zdaniem wnioskodawcy art. 6 ust. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest niezgodny z art. 166 ust. 1 Konstytucji, art. 18 Konstytucji i art. 71 ust. 1 Konstytucji, gdyż tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym – zadania wymienione art. 6 ust. 2 pkt 1) – 4) Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie kwalifikuje jako zadanie własne gminy.

Zdaniem wnioskodawcy art. 6 ust. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest niezgodny z art. 31 ust. 1 i art. 71 ust. 1 Konstytucji gdyż zezwala na niejednolitą ochronę rodziny i niejednolite traktowanie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz osób stosujących przemoc w rodzinie.

<art. 9a ust. 3 pkt 3-6, ust. 4, ust. 5 i ust. 11 pkt 3-5 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w zakresie w jakim wskazane przepisy zezwalają na wykonywanie zadań gminy przez osoby, które nie podlegają służbowo organom gminy z art. 16 ust. 2 zdanie 2 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej> oraz <art. 9a ust.10 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z art. 16 ust. 2 zdanie 2 i art. 2 Konstytucji>

Zgodnie z art. 9a ust. 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie podejmuje gmina, która, jak wynika z art. 6 ust. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, realizuje je jako zadania własne. Jednym z zadań własnych gminy jest tworzenie zespołów interdyscyplinarnych (art. 6 ust. 2 pkt 4 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie), powoływanych przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta (art. 9a ust 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie). W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: Policji (art. 9a ust. 3 pkt 3 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie), oświaty (art. 9a ust. 3 pkt 4 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie), ochrony zdrowia (art. 9a ust. 3 pkt 5 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie), organizacji pozarządowych (art. 9a ust. 3 pkt 6 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) oraz kuratorzy sądowi (art. 9a ust. 3 pkt 4 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) . W skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wchodzić także prokuratorzy i przedstawiciele innych, niepodlegających burmistrzowi podmiotów, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (art. 9a ust. 3 pkt 5 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

Zgodnie z art. 16 ust. 2 zdanie 2 Konstytucji zadania własne gmina wykonuje we własnym imieniu i na własną odpowiedzialność. Jakkolwiek organ wykonawczy gminy powołuje zespół interdyscyplinarny (art.9a ust. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie), organ uchwałodawczy określa tryb oraz sposób powoływania i odwoływania jego członków a także warunki jego funkcjonowania (art. 9 a ust 15 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) a gmina działa „w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym” (art. 9a ust 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) to jednak nie ma wpływu na zachowania poszczególnych członków zespołu. Co więcej, nie gmina lecz zespół interdyscyplinarny tworzy grupy robocze rozwiązujące problemy przemocy w indywidualnych przypadkach (art. 9a ust. 10 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

W skład zespołu (art. 9a ust 3 pkt 3 - 6 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) i jego grup roboczych (art. 9a ust. 11 pkt 3-5 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) wchodzi podmioty, które nie podlegają służbowo organom gminy a w ramach swych obowiązków zawodowych wykonują czynności nie związane z działalnością samorządu terytorialnego . Członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych i zawodowych (art. 13 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie). Za działania i zaniechania tych osób odpowiada gmina (art. 16 ust. 2 zdanie 2 Konstytucji), tym bardziej, że zespół interdyscyplinarny nie ma podmiotowości prawnej.

Zdaniem wnioskodawcy art. 9a ust. 3 pkt 3-6, ust. 4, ust. 5 i ust. 11 pkt 3-5 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są niezgodne z art. 16 ust. 2 zdanie 2 Konstytucji i wyrażoną w art. 2 Konstytucji zasadą demokratycznego państwa prawa w zakresie w jakim zezwalają na wykonywanie zadań gminy przez osoby, które nie podlegają służbowo organom gminy.

Ponadto, zdaniem wnioskodawcy, art. 9a ust. 10 Ustawy jest niezgodny z art. 16 ust. 2 zdanie 2 Konstytucji i art. 2 Konstytucji w zakresie w jakim dopuszcza możliwość tworzenia grup roboczych przez podmioty inne niż gmina, mimo że to gmina ponosi odpowiedzialność za działania i zaniechania tych grup.

<art. 9c ust. 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z art. 2 i art. 51 ust. 2 Konstytucji>

Zgodnie z art. 9c ust. 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie członkowie zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych mogą przetwarzać dane osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób tę przemoc stosujących, przy czym, jak wywodzono już wcześniej, pojęcie przemocy w rodzinie nie zostało precyzyjnie zdefiniowane, ustawa nie zawiera definicji osoby stosującej przemoc w rodzinie ani definicji osoby dotkniętej przemocą a nadto nie wyjaśnia relacji między pojęciem „osoba dotknięta przemocą” a „ofiara przemocy w rodzinie”. Definicja „przetwarzania danych” zawarta została w art. 7 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Z 2002, nr 101, poz. 926 ze zm.) i obejmuje „jakikolwiek operacje wykonywane na danych osobowych”, więc ma bardzo szeroki zakres.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że przetwarzanie danych w oparciu o art. 9c ust. 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie dotyczy również tzw. danych wrażliwych (takich jak np. stan zdrowia) i dopuszczalne jest bez zgody i wiedzy zainteresowanych, co budzi wątpliwości w związku z istotnym ograniczeniem praw osób dotkniętych przemocą. Skoro Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w

tym art. 9c ust 1, służyć ma ochronie tych osób a więc – realizacji ich uprawnień - to nie powinna ich ograniczać, tym bardziej w zakresie najbardziej podstawowych, konstytucyjnych praw.

Jakkolwiek z literalnego brzmienia art. 9c ust. 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wynika, że przetwarzaniu podlegają dane osób „dotkniętych” przemocą i „stosujących” przemoc to z art. 9b ust. 2 ustawy do którego odwołuje się art. 9c ust. 1 ustawy wynika, że w istocie są to dane osób co do których zachodzi dopiero podejrzenie bycia sprawcą lub ofiarą przemocy („diagnozowanie problemu przemocy”, „podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą”). Obok orzeczeń o ukaraniu przetwarzaniu podlegają wszelkie „inne orzeczenia, wydane w postępowaniu sądowym lub administracyjnym”, co budzi wątpliwości w związku z konstytucyjnym wymogiem pozyskiwania przez władze publiczne jedynie danych „niezbędnych w demokratycznym państwie prawnym” (art. 51 ust. 2 Konstytucji), a ogólne stwierdzenie „inne orzeczenia” nie pozwala na zweryfikowanie „niezbędności”.

Zdaniem wnioskodawcy art. 9 c ust 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest niezgodny z art. 2 i art. 51 ust. 2 Konstytucji, gdyż pozwala na przetwarzanie danych osobowych bez ścisłego sprecyzowania zakresu podmiotowego i przedmiotowego dozwolonych działań i nie zawiera mechanizmów gwarantujących przetwarzanie tylko takich danych osobowych, jakie niezbędne są w demokratycznym państwie prawnym.

<art. 12a ust. 1 i 3 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z art. 2, art. 45 ust. 1 i art. 175 Konstytucji>

Zgodnie z art. 175 Konstytucji wymiar sprawiedliwości sprawują sądy. Z art. 175 i art. 45 ust. 1 Konstytucji wywodzona jest wyłączna kompetencja sądu do rozpoznawania spraw w ramach sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Jeśli określona materia zastrzeżona zostanie dla sądu to podmioty inne niż sąd nie powinny być wyposażane w kompetencje decyzyjne w tej materii, co wynika nie tylko z powołanych norm ale przede wszystkim z ogólnej zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji).

Interwencyjne odebranie dziecka jest sprawą z zakresu ograniczenia władzy rodzicielskiej, mimo że teoretycznie stan powstały w wyniku odbioru może mieć charakter chwilowy (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 08 listopada 2008 roku, III CZP 110/08). Art. 48 ust. 2 Konstytucji zawiera gwarancję rozpoznawania takich

spraw przez sądy. W trybie art. 569 § 2 Ustawy z dnia 17 listopada 1964 kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 2014, nr 0, poz. 101 ze zm.) w wypadkach nagłych sąd opiekuńczy uprawniony jest do wydania z urzędu wszelkich potrzebnych zarządzeń, w tym wymienionych w art. 109 § 2 pkt 1-5 Ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. 1964, nr 9, poz. 59 ze zm.). Wśród zarządzeń tych przewidziano umieszczenie dziecka poza rodziną (art. 109 § 2 pkt 5 ustawy kodeks rodzinny i opiekuńczy). Z art. 109 § 1 ustawy kodeks rodzinny i opiekuńczy wynika, że przesłanką wydania zarządzenia o umieszczeniu dziecka poza rodziną jest jego dobro, a z art. 569 § 2 Ustawy kodeks postępowania cywilnego - że zarządzenie tego rodzaju może być wydane tylko w przypadkach nagłych. Do tych przypadków zalicza się niewątpliwie zagrożenie życia lub zdrowia dziecka o którym mowa w art. 12a ust. 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zestawienie art. 109 ustawy kodeks rodzinny i opiekuńczy i art. 569 § 2 Ustawy kodeks postępowania cywilnego z art. 12a ust. 1 i ust. 3 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie prowadzi do wniosku, że pracownik socjalny i osoby wymienione w art. 12a ust. 3 Ustawy wyposażone zostały w kompetencje zarezerwowane dla wymiaru sprawiedliwości. Co więcej, zawarte w art. 12a ust. 3 Ustawy odesłanie do art. 59810, art. 59811 § 3 i art. 59812 § 2 Ustawy kodeks postępowania cywilnego wskazuje, że decyzja wymienionych osób zrównana została z orzeczeniem sądowym i podlega wykonaniu w trybie właściwym dla takich orzeczeń.

Z art. 45 ust. 1 Konstytucji wynika, że sprawy mieszczące się w zakresie sprawowania wymiaru sprawiedliwości winny być rozpoznawane jawnie, przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Z art. 9c ust. 1 ustawy wynika, że dane wykorzystywane przy podejmowaniu decyzji o odebraniu dziecka mogą być przetwarzane w sposób niejawni. Ustawodawca nie zagwarantował niezależności, bezstronności i niezawisłości osób, które w świetle art. 12a ust. 3 ustawy decydują o odbiorze dziecka. Osoby te związane są podległością służbową a w ramach wykonywania obowiązków zawodowych często mają wcześniejszy, ścisły kontakt z rodziną z której odbierane jest dziecko.

Zgodnie z wiedzą powszechną, suma członków rodziny tworzy rodzinę. Z art. 2 pkt 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wynika, że członkami rodziny są osoby najbliższe, tymczasem z art. 12a ust. 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wynika, że dziecko odebrane z „rodziny” może zostać umieszczone u innej „osoby najbliższej”. Treść art. 12a ust. 1 Ustawy pozostaje w sprzeczności z definicją zawartą w art. 2 pkt 1 Ustawy.

Zdaniem wnioskodawcy art. 12 ust. 1 i ust. 3 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są niezgodne z art. 2, art. 45 ust. 1 i art. 175 Konstytucji gdyż sprawowanie wymiaru sprawiedliwości powierzają podmiotom innym niż sąd, nie gwarantując niezależności, bezstronności i niezawisłości tych podmiotów a nadto jawności postępowania. Ponadto art. 12a ust 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje rodzinę w sposób odbiegający od legalnej definicji członka rodziny, czym narusza zasady poprawnej legislacji.

konkluzja

W przekonaniu o niezgodności zaskarżonych przepisów Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2005, nr 180, poz. 1493 ze zm.) z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, Rada Miasta Zakopane wnosi jak w petitum.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Przewodniczący JÓŹKIEWICZ